

DOI: 10.17942/sted.873188

Geliş/Received : 02.02.2021
Kabul/ Accepted : 22.07.2022

Öz

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına yönelik bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma hemşirelik bölümü son sınıfta okuyan 249 öğrenci ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Veriler "Kişisel Bilgi Formu" ve "Öğrencilerin Kanıta Dayalı Hemşirelik Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 24,0 paket programı kullanılarak sayı, yüzde, ortalama ve uygun istatistik testler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmada öğrencilerin %55,4'ünün bilimsel yayın okuduğu, %64,3'ünün daha önce bilimsel bir toplantıya katıldığı, %38,2'sinin bilimsel bir araştırmaya katıldığı, %51,4'ünün bilimsel bir araştırma yapmak istediği ve %59,0'ünün lisansüstü eğitim yapmak istediği belirlenmiştir. Öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgi, tutum ve davranışları ölçeği, bilgi alt boyutu puan ortalamasının 24.91 ± 3.64 , tutum alt boyut puan ortalamasının 18.25 ± 5.54 , gelecekte kullanım alt boyut puan ortalamasının 38.98 ± 5.44 ve uygulama alt boyut ortalamasının 14.68 ± 4.23 olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgilerinin yüksek, tutum ve uygulamalarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Gelecekte hemşirelik mesleğinin bir parçası olacak öğrenci hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik konusunda bilgilendirilmeleri ve bu bilgiyi uygulamaya aktarmaları için farkındalıklarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Hemşirelik öğrencisi, Kanıta dayalı uygulamalar, Bilgi, Tutum, Davranış

Abstract

Aim: This study was conducted to determine nursing students' knowledge, attitudes and behaviors towards evidence-based nursing practices.

Materials and Methods: The research was carried out descriptively with 249 students studying nursing at the last year. The data were collected using the personal information form and the "Knowledge, Attitude and Behaviors Scale of the Students on the Evidence Based Nursing". The data to be obtained from the study were evaluated using SPSS 24.0 package program using number, percentage, average and appropriate statistical tests.

Results: It was determined that 55,4% of the students read scientific publications, 64,3% attended a scientific meeting, 38,2% participated in a scientific research, 51,4% wanted to do a scientific research and 59,0% It was determined that wanted to do graduate education. It was determined that the scale of knowledge, attitude and behavior of students on evidence-based nursing, the mean of the sub-dimension of knowledge was $24,91 \pm 3,64$, the average of the attitude sub-dimension score was $18,25 \pm 5,54$, the average of the use sub-dimension score was $38,98 \pm 5,44$ and the application sub-dimension mean was $14,68 \pm 4,23$.

Conclusion: It was determined that the students' knowledge on nursing based on evidence was high, and their attitudes and practices were moderate. It is recommended that student nurses, who will be a part of the nursing profession in the future, should be informed about evidence-based nursing and put this knowledge into practice.

Key words: Nursing students, Evidence-based practice, Knowledge, Attitude, Behavior

¹ Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD (Orcid no: 0000-0002-2843-8392)

² Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD (Orcid no: 0000-0001-6389-8039)

³ Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıklar Hemşireliği AD (0000-0002-1869-8713)

Giriş

Toplumun ihtiyaçları ve hastaların bakım tercihlerindeki değişiklikler doğrultusunda kanıta dayalı uygulamalara duyulan ihtiyaç son yıllarda giderek artmıştır(1). Hemşirelik mesleğinde profesyonelleşmenin yolu ise bu kanıta dayalı bilgileri uygulama alanında kullanmaktan geçmektedir.

Kanıta dayalı uygulama, araştırmalar sonucunda elde edilen bilgilerin, klinik uzmanlık ve hasta görüşleriyle entegre edildiği bir sistemdir(2,3). Kanıta dayalı uygulama uzun yıllardır sağlık bakım sistemlerinde yer alan bir kavram olmakla birlikte hemşirelik mesleğinde günlük kullanımda kanıtların kullanımı henüz istendik düzeye ulaşamamıştır(4). Bu durum gerek kurum politikalarının yetersizliği gerek hemşirelerin konuya ilgisizliği ve kanıta dayalı uygulamalar hakkında bilgi eksikliği gerekse hemşirelik alanında kanıta dayalı uygulamalarla ilgili çalışma yetersizliği gibi pek çok nedene bağlanabilir(5).

Resmî Gazete'de 2010 yılında yayınlanan Hemşirelik Yönetmeliği 6.maddesinde hemşirenin görevi: "Her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını kanıta dayalı olarak planlamak, uygulamak, değerlendirmek ve denetlemek" şeklinde tanımlanmıştır (6). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere hemşirelik hizmetleri kanıt temelli olarak planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Hemşirelik lisans eğitimi sırasında üniversitelerde farklı şekillerde kanıta dayalı hemşirelik (KDH) dersleri verilmekte; bazı üniversitelerde "kanıta dayalı hemşirelik" adlı seçmeli dersler mevcutken, bazı üniversitelerde ise kanıta dayalı hemşirelik "hemşirelikte araştırma" dersinin bir parçası halinde işlenmektedir(3,4).

Günümüzde bilgiye ulaşmak çok kolay olsa da doğru bilgiyi bulmak sanıldığı kadar kolay değildir. Kanıt temelli doğru bilgiyi bulabilmek için öncelikle soruna yönelik klinik soru sorabilme, en iyi kanıtı araştırma, elde edilen kanıtın geçerliliği ve uygunluğunu değerlendirme, uygun kanıt temelli bilgiyi uygulamaya geçirme ve uygulama sonuçlarını değerlendirmek gerekmektedir(2). Uluslararası Hemşirelik Birliği (International

Council of Nursing-ICN) 2012 yılında kanıta dayalı uygulamayla ilgili "Boşluğu Doldurma: Kanıttan Eyleme" sloganıyla konunun önemini vurgulamıştır(7,8). Gelecekte hemşirelik mesleğinin birer üyesi olacak öğrenci hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik konusunda henüz klinik alanda çalışmaya başlamadan önce yapılan çalışmalardan en iyi ve en yararlı kanıt temelli çalışmaları seçmeyi öğrenmeleri ve çalışma sonuçlarını klinik uygulamanın bir parçası olarak kullanmaları önemlidir(8). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelikle ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının incelendiği çalışmaların yurtdışında yapıldığı görülürken(9-14) ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelikle yönelik tutumlarıyla ilgili çalışmaların yapıldığı (1,5,8,15-18), ancak öğrenci hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarının incelendiği çalışmaların ilgili ölçek geçerlik ve güvenilirlik çalışması dışında sınırlı sayıda olduğu görülmüştür(3).

Bu çalışma, hemşirelik bölümü son sınıfta okuyan öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma soruları

1. Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları hakkında bilgileri nasıldır?
2. Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin tutumları nasıldır?
3. Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin davranışları nasıldır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın tipi

Bu araştırma hemşirelik son sınıfta okuyan öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde entegre sistemle eğitim veren bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmuştur (N=304). Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve araştırmaya katılmayı kabul eden, anket formlarını eksiksiz dolduran

249 (%81,9) öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Hemşirelik son sınıf öğrencileri entegre sisteme göre cerrahi, dâhiliye, doğum ve kadın sağlığı, pediatri, psikiyatri ve halk sağlığı alanlarında intörlük uygulaması yapmaktadır. Hemşirelik öğrencileri birinci sınıftan itibaren kanıta dayalı hemşirelik kavramıyla tanışmakta, üçüncü sınıfta hemşirelikte araştırma dersinin müfredatı içinde kanıta dayalı hemşirelik çalışmalarını aktif olarak kullanmakta ve intörlük uygulamaları sırasında uyguladıkları hemşirelik bakımını kanıta dayalı şekilde yapabilmeleri hedeflenmektedir.

Araştırmanın veri toplama araçları ve verilerin toplanması

Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak (1,8,16,19–21) oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Öğrencilerin Kanıta Dayalı Hemşirelik Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olduğu lise, anne ve babasının eğitim düzeyi, gelir düzeyi, hemşirelik mesleğiyle ilgili bilimsel yayın okuma durumu, bilimsel toplantılara katılma durumu, bilimsel çalışmaya katılma durumu, mezun olduktan sonra lisansüstü eğitime devam etme isteği, internet kullanım amacı ve süresi, bilimsel araştırma yaparken çoğunlukla kullandığı internet sitesi, kanıta dayalı hemşirelik kavramını bilme durumu, bilimsel araştırma süreciyle ilgili aldığı ilk bilginin yer aldığı ders, bilimsel çalışmaların gerekliliğine inanma durumu gibi 16 sorudan oluşmaktadır.

Öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgi, tutum ve davranışları ölçeği:

Johnston ve ark. (2003) tarafından Hong Kong Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin kanıta dayalı uygulamalar konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Brown ve ark. (2010) tarafından Amerika’da hemşirelik öğrencilerine uyarlanmıştır. Karayağız Muslu ve ark. (2015) tarafından Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Likert tipindeki ölçek; bilgi (5 madde), tutum (6 madde), gelecekte kullanım (9 madde) ve uygulama (6 madde) olmak üzere dört alt boyut ve 26 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında bilgi alt boyutunda cronbach alpha katsayısı 0,70, tutum alt boyutunda 0,60, gelecekte kullanım alt boyutunda 0,80 ve uygulama alt boyutunda

0,77 olarak bulunmuştur. Ölçeğin her bir alt boyutundan alınabilecek en yüksek ve en düşük puanlar ve ölçeğin bu çalışmada cronbach alpha katsayıları Tablo 1’de verilmiştir. Ölçekte her bir alt boyut ayrı ayrı değerlendirilmekte olup ölçekten alınan toplam puan ne kadar yüksekse öğrencilerin bilgi, tutum ve davranışlarının o kadar yüksek olduğu anlamına gelmektedir

Veriler, araştırmacılar tarafından eğitim öğretim yılı başında öğrencilerin okulda buldukları vaka tartışmaları günlerinde yüz yüze toplanmıştır. Anketi doldurmadan önce öğrencilere araştırma konusu ve amacı hakkında bilgi verilmiş, katılımın gönüllü olduğu ve gizlilik konusunda güvence altında oldukları söylenmiştir. Bilgilendirilmiş gönüllü olurları alındıktan sonra anketler öğrencilere verilmiş ve anketlerin tamamlanması beklenmiştir.

Tablo 1. Ölçek alt boyut min-maks puanları ve cronbach alpha değerleri

Alt boyutlar	Ölçek min-maks puanlar	Cronbach α
Bilgi alt boyutu	5-30	0,828
Tutum alt boyutu	6-36	0,764
Gelecekte kullanım alt boyutu	9-54	0,790
Uygulama alt boyutu	6-30	0,714
Tüm ölçek		0,767

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 24.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Veriler normal dağılıma uygunluk göstermediği için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın etik boyutu

Araştırmaya başlanmadan akademik kurul kararı (Sayı:2019/01-01) ve etik kurul onayı (Karar no: 2019/145) alınmıştır. Ölçeğin kullanılabilmesi için yazarlardan yazılı izin ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden yazılı ve sözlü olur alınmıştır.

Bulgular

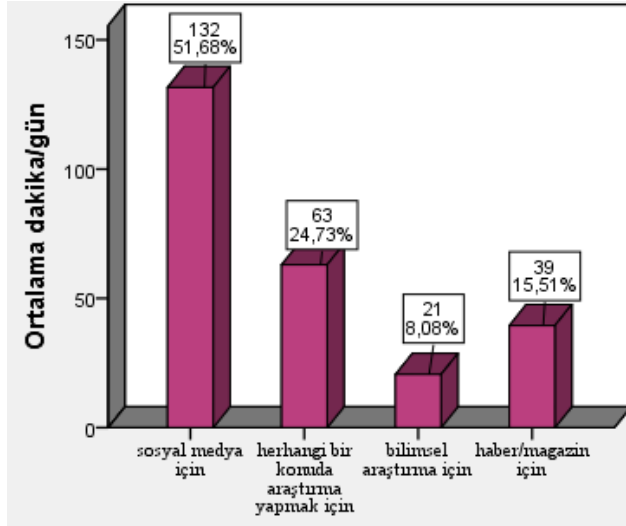
Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $22,29 \pm 1,46$ olup, %68,9'unun 22 yaş ve altında olduğu ve %79,9'unu kadınların oluşturduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %55,4'ünün bilimsel yayın okuduğu, %64,3'ünün daha önce bilimsel toplantıya katıldığı, %51,4'ünün bilimsel araştırma yapmayı istediği, %38,2'sinin bilimsel araştırmaya katıldığı, %59'unun lisansüstü eğitime devam etmeyi istediği, %78,3'ünün "Kanıt Dayalı Hemşirelik" kavramını bildiği ve %95,2'sinin "bilimsel araştırma sonuçlarının klinikte kullanılması gerektiğini" düşündükleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ve internet kullanım amaçlarına bakıldığında, %51,68'inin interneti sosyal medya için 132 dakika/gün kullandığı ve yalnızca %8,08'inin interneti bilimsel araştırma yapmak için 21 dakika/gün kullandığı belirlenmiştir (Şekil.1). Öğrencilerin bilimsel araştırmaları sıklıkla (%43,8) Google Akademik veri tabanından taradıkları saptanmıştır (Şekil.2). Araştırmaya alınan öğrencilerin kanıt dayalı hemşireliğe yönelik bilgi, tutum ve davranışları ölçeği alt boyut puan ortalamaları Tablo 3'te görülmektedir.

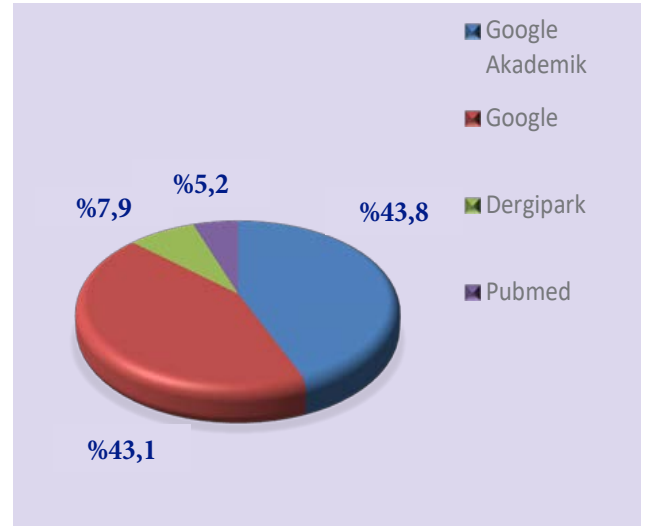
Tablo 2. Öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri		
	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş ($22,29 \pm 1,46$)		
22 yaş ve altı	170	68,3
22 yaş üstü	79	31,7
Cinsiyet		
Kadın	199	79,9
Erkek	50	20,1
Bilimsel Yayın Okuma Durumu		
Okuyan	138	55,4
Okumayan	111	44,6
Bilimsel Toplantıya Katılma Durumu		
Katılan	160	64,3
Katılmayan	89	35,7
Bilimsel Araştırma Yapmayı İsteme Durumu		
İsteyen	128	51,4
İstemeyen	121	48,6
Bilimsel Araştırmaya Katılma Durumu		
Katılan	95	38,2
Katılmayan	154	61,8
Lisansüstü Eğitime Devam Etmeyi İsteme Durumu		
İsteyen	147	59,0
İstemeyen	102	41,0
"Kanıt Dayalı Hemşirelik" Kavramını Bilme Durumu		
Bilen	195	78,3
Bilmeyen	54	21,7
Araştırma sonuçlarının klinikte kullanılması gerektiği düşüncesine katılma durumu		
Katılan	237	95,2
Katılmayan	12	4,8

Öğrencilerin bilgi alt boyutu puan ortalaması $24,91 \pm 3,64$ iken, tutum alt boyut puan ortalaması $18,25 \pm 5,54$, gelecekte kullanım alt boyut puan ortalaması $38,98 \pm 5,44$ ve uygulama alt boyut puan ortalaması $14,68 \pm 4,23$ olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgi, tutum ve davranışları ölçeği alt boyutları ile bazı tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 4'te verilmiştir. Hemşirelikle ilgili bilimsel yayın okuyan öğrencilerin gelecekte kullanım alt boyut puan ortalamasının bilimsel yayın okumayanlara göre

Şekil 1. Öğrencilerin günlük ortalama internet kullanma süreleri ve kullanım amaçları

Şekil 2. Öğrencilerin bilimsel araştırma tarama kaynakları

Tablo 3. Öğrenci hemşirelerin öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik bilgi, tutum ve davranışları ölçeği alt boyutları puan ortalamaları (n=249)

Ölçek alt boyutları	Öğrencilerin min-maks puanları	Her bir alt boyuttan alınan ortalama puanlar (X±SD)
Bilgi alt boyutu	5-30	$24,91 \pm 3,647$
Tutum alt boyutu	6-36	$18,25 \pm 5,544$
Gelecekte kullanım alt boyutu	9-51	$38,98 \pm 5,447$
Uygulama alt boyutu	6-27	$14,68 \pm 4,235$

daha yüksek olduğu ve aralarındaki puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Mezuniyet sonrası bilimsel araştırma yapmayı isteyen öğrencilerin bilgi ve gelecekte kullanım alt boyut puan ortalamalarının mezuniyet sonrası bilimsel araştırma yapmayı istemeyen öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek

olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Diğer yandan öğrencilerin yaş, cinsiyet, lisans eğitimi boyunca bilimsel toplantılara katılma ve lisans eğitimi boyunca bilimsel araştırmada yer alma durumları ile ölçek alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgi, tutum ve davranışları ölçeği alt boyut puan ortalamaları ile tanımlayıcı özelliklerin karşılaştırılması (n=249)

Tanımlayıcı Özellikler Ort.Q(25-75)* Min.-Max.		Bilgi Alt Boyutu	Tutum Alt Boyutu	Gelecekte Kullanım Alt Boyutu	Uygulama Alt Boyutu
		Ort.Q(25-75)* Min.-Max.	Ort.Q(25-75)* Min.-Max.	Ort.Q(25-75)* Min.-Max.	Ort.Q(25-75)* Min.-Max.
Hemşirelikle ilgili bilimsel yayın okuma durumu	Okuyan	25,00 (23,00-28,00) (16,00-30,00)	17,50 (15,00-20,00) (7,00-30,00)	41,00 (37,00-43,25) (28,00-50,00)	15,00 (12,00-17,00) (6,00-27,00)
	Okumayan	25,00 (22,00-27,00) (5,00-30,00)	19,00 (15,00-23,00) (6,00-36,00)	38,00 (35,00-41,00) (9,00-51,00)	14,00 (11,00-17,00) (6,00-27,00)
	Test, p	Z=-1,354 p=0,176	Z=-2,630 p=0,009	Z=-3,729 p=0,000	Z=-,905 p=0,365
Mezuniyet sonrası bilimsel araştırma yapmayı isteme durumu	İsteyen	25,00 (23,00-28,00) (17,00-30,00)	17,50 (14,00-21,00) (6,00-31,00)	41,00 (37,00-43,25) (28,00-50,00)	15,00 (12,00-18,00) (6,00-27,00)
	İstemeyen	24,00 (22,00-27,00) (5,00-30,00)	19,00 (16,00-22,00) (6,00-36,00)	38,00 (34,00-42,00) (9,00-51,00)	14,00 (11,00-17,00) (6,00-27,00)
	Test, p	Z=-2,418 p=0,016	Z=-1,710 p=0,087	Z=-2,982 p=0,003	Z=-1,268 p=0,205
Mezuniyet sonrası lisansüstü eğitime devam etmeyi isteme durumu	İsteyen	25,00 (23,00-28,00) (17,00-30,00)	18,00 (15,00-21,00) (7,00-36,00)	40,00 (36,00-43,00) (26,00-49,00)	14,00 (12,00-17,00) (6,00-27,00)
	İstemeyen	24,00 (21,75-27,00) (5,00-30,00)	18,00 (15,00-22,00) (6,00-33,00)	38,00 (35,00-42,00) (9,00-51,00)	15,00 (12,00-17,00) (6,00-25,00)
	Test, p	Z=-2,550 p=0,011	Z=-,498 p=0,618	Z=-2,106 p=0,035	Z=-,263 p=0,79
Bilimsel araştırma yapma süresi	60 dakikanın altı(n=196)	25,00 (22,00-28,00) (5,00-30,00)	18,00 (15,00-21,00) (6,00-36,00)	39,00 (35,00-42,00) (9,00-51,00)	14,00 (11,00-17,00) (6,00-27,00)
	60 dakika ve üstü(n=53)	25,00 (23,00-28,00) (20,00-30,00)	19,00 (15,00-22,00) (7,00-29,00)	41,00 (37,00-44,00) (27,00-48,00)	15,00 (13,00-18,00) (8,00-27,00)
	Test, p	Z=-1,166 p=0,244	Z=-,680 p=0,497	Z=-2,361 p=0,018	Z=-1,133 p=0,257
Kanıta dayalı hemşirelik kavramını bilme durumu	Bilen	26,00 (23,00-28,00) (16,00-30,00)	18,00 (14,00-21,00) (6,00-36,00)	40,00 (36,00-43,00) (24,00-51,00)	15,00 (12,00-17,00) (6,00-27,00)
	Bilmeyen	23,00 (21,00-25,00) (5,00-30,00)	20,00 (16,00-24,00) (6,00-31,00)	37,50 (33,75-40,25) (9,00-47,00)	14,00 (10,75-18,25) (6,00-27,00)
	Test, p	Z=-4,221 p=0,000	Z=-2,586 p=0,010	Z=-3,788 p=0,000	Z=-,782 p=0,434
Araştırma sonuçlarının klinikte kullanılması gerektiği düşüncesine katılma durumu	Katılan	25,00 (23,00-28,00) (16,00-30,00)	18,00 (15,00-21,00) (6,00-36,00)	40,00 (36,00-43,00) (24,00-51,00)	14,00 (12,00-17,00) (6,00-27,00)
	Katılmayan	21,00 (16,25-24,00) (5,00-26,00)	22,50 (17,75-24,75) (6,00-26,00)	35,50 (30,75-38,00) (9,00-39,00)	15,50 (11,00-18,50) (6,00-21,00)
	Test, p	Z=-3,558 p=0,000	Z=-2,163 p=0,031	Z=-3,052 p=0,002	Z=-,119 p=0,905

Z=Mann Whitney-U

Tartışma

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin yarısından fazlasının bilimsel bilgiyi arama ve üretmeye ilişkin ilgilerinin (bilimsel yayın okuma, bilimsel toplantıya katılma, bilimsel araştırma yapmayı isteme, bilimsel araştırmaya katılma ve lisansüstü eğitime devam etmeyi isteme durumları) orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ülkemizde son yıllarda öğrenci hemşirelerle yapılan benzer çalışmalarda da öğrencilerin bilimsel araştırmaya ve toplantılara katılma ve meslekle ilgili bilimsel yayın okuma oranlarının düşük ve orta düzeyde olduğu bulunmuştur (5,8,16). Bu durum öğrencilerin bilimsel araştırma yapma konusundaki ilgi ve tecrübe yetersizliğinden kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının günlük yaklaşık iki saat sosyal medya amacıyla internet kullandığı, çok az bir kısmının ise (%8,08'inin) yaklaşık yarım saat günlük bilimsel araştırmalara yönelik internet kullandığı belirlenmiştir. Özer Küçük ve ark.'nın (2017) yaptığı benzer bir çalışmada öğrencilerin bilimsel bilgiye ulaşmak için internet kullanım sürelerinin günlük internet kullanım sürelerine göre düşük olduğunu belirlenmiştir (7). Bu çalışma literatürle benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin bilimsel araştırmaları taramak için sıklıkla Google Akademik veri tabanını kullandığı belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde öğrenci hemşirelerin sıklıkla tercih ettiği bilimsel bilgi kaynağının benzer şekilde Google Akademik olduğu görülmektedir(7,16,17,19,22,23). Öğrenci İngilizce anahtar kelimeleri kullanarak pubmed veri tabanını en az kullanmaları ise öğrencilerin yabancı dil becerilerinin azlığı ve literatür tarama konusunda veri tabanı kullanımı konusundaki bilgi düzeylerinin düşük olmasına bağlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçek alt boyutlarından bilgi ve gelecekte kullanım alt boyut puan ortalamalarının yüksek, tutum ve uygulama alt boyut puan ortalamalarının ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki

tutumlarının incelendiği çalışmalarda bu çalışma sonuçlarıyla paralel şekilde öğrencilerin tutum puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir(5,26). Ancak bazı çalışmalarda ise hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki tutum puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir(8,15). Bu farklılığın öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgi ve kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının klinikte kullanımı konusundaki deneyim ve eksikliğinden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Bunun yanı sıra Norveç'te hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, kanıta dayalı uygulamalar eğitimi sonucunda öğrencilerin daha yüksek motivasyon ve daha olumlu bir tutuma sahip oldukları, ancak daha düşük bilgi düzeyinde oldukları belirlenmiştir(24). Lisans hemşirelik öğrencileri ile yapılan deneysel bir çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı uygulamalar hakkındaki bilgilerinin artmasının onların kanıta dayalı uygulamalar konusundaki öz yeterlilik ve kanıt kullanım düzeylerini artırdığı belirlenmiştir (25). Hemşirelik öğrencilerinde kanıta dayalı uygulamalar konusundaki yeterliliklerinin artması için bilgi ve uygulamaya dönük bir eğitim yararlı olacağı düşünülmektedir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalar kanıta dayalı uygulamalar konusundaki eğitimlerin tek başına bilgi düzeyini artırmadığı, bilginin kanıta dayalı uygulamaya dönüşmesi için öğrencilerin farklı öğretim yöntemleri ile farkındalıklarının artırılarak daha fazla uygulamaya katılması gerektiğini düşündürmektedir.

Araştırmaya alınan öğrencilerde ölçek bilgi alt boyutu ile mezuniyet sonrası bilimsel araştırma yapmayı isteme, lisansüstü eğitime devam etmeyi isteme, kanıta dayalı hemşirelik kavramını bilme ve araştırma sonuçlarının klinikte kullanılması gerektiği düşüncesine katılma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgileri ne kadar yüksekse mezuniyet sonrası kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına o düzeyde önem verdikleri ve lisansüstü eğitim programlarına dahil olarak alanda etkinliklerini artırmak istedikleri söylenebilir.

Ölçek tutum alt boyutu ile hemşirelikle ilgili bilimsel yayın okuma, kanıta dayalı hemşirelik

kavramını bilme ve araştırma sonuçlarının klinikte kullanılması gerektiği düşüncesine katılma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bu çalışma sonuçlarına benzer olarak literatürde hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara katılma, kanıta dayalı uygulama bilgisine sahip olma, hemşirelikle ilgili bilimsel yayınları okuma durumunun öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (1,8,27). Hemşirelik öğrencilerine lisans eğitimleri sırasında kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları hakkında kazandırılan olumlu tutumun hem öğrenciyken hem de mezuniyet sonrası meslek hayatında kanıta dayalı hemşirelik konusunda daha yüksek farkındalığa sahip olmasına neden olabileceği söylenebilir.

Gelecekte kullanım alt boyutu ile hemşirelikle ilgili bilimsel yayın okuma, mezuniyet sonrası bilimsel araştırma yapmayı isteme, mezuniyet sonrası lisansüstü eğitime devam etmeyi isteme durumu, interneti bilimsel araştırma yapma amacıyla kullanma, kanıta dayalı hemşirelik kavramını bilme ve araştırma sonuçlarının klinikte kullanılması gerektiği düşüncesine katılma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları hakkındaki bilgi ve tutumla bağlantılı olarak gelecekte kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarını kullanmak isteme düzeyinin yakın bir ilişkide bulunduğu söylenebilir. Bu durumdan yola çıkarak hemşirelik öğrencilerinde kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının gelecekte kullanımını artırabilmek adına bilimsel yayın okuma ve lisansüstü eğitime devam etmeye teşvik edilmeleri gerekliliğini düşündürmektedir.

Sonuç

Bu araştırma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgilerinin yüksek, tutum ve uygulamalarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak öğrenci hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik konusunda lisans eğitimleri süresince daha fazla bilgilendirilmeleri ve en iyi kanıtı bulma ve uygulamaya aktarabilmeleri için yeterliliklerinin artırılması, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarını artırmak için geleneksel öğretim tekniklerinin yerine klinik araştırma projelerine katılmaları ve bu uygulamalarda kanıta dayalı bilgiyi kullanım şeklinde yenilikçi yöntemlerin kullanımı önerilebilir. Ayrıca kanıta dayalı uygulamalar

konusundaki tutum ve uygulamalarını engelleyen faktörlerin araştırılması için hemşirelik öğrencileri ile farklı çalışmaların yapılması önerilebilir.

İletişim: Arş. Gör. Seda Akutay
E-Posta: sedaakutay@erciyes.edu.tr

Kaynaklar

1. Yılmaz D, Düzgün F, Dikmen Y. Hemşirelerin Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. ACU Sağlık Bilim Derg. 2019;10(4):713–9.
2. Güneş Ü. Hemşirelik Kanıta Dayalı Uygulama Sürecinin Adımları. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Derg. 2017;(9):171–87.
3. Karayağız Muslu G, Baybek H, Tozak Yıldız H, Kıvrak A. Öğrencilerin Kanıta Dayalı Hemşirelik Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Derg. 2015;2(3):1–16.
4. Ayhan Y, Kocaman G, Bektaş M. " Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği " nin Türkçe ' ye Uyarlanması : Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derg. 2015;17(2–3):21–35.
5. Ulaş Karahmetoğlu G, Kaçan Softa H. Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilim Derg. 2018;21(4):256–63.
6. Sağlık Bakanlığı. Hemşirelik Yönetmeliği. Resmi Gazete. 2010;
7. Özer Küçük E, Çakmak S, Kapucu S, Koç M, Kahveci R. Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Hemşirelik Uygulamalarına İlişkin Farkındalıklarının Belirlenmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Derg. 2017;4(2):1–12.
8. Taş Aslan F, Çelen R. Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Sürekli Tıp Eğitimi Derg. 2018;27(2):99–106.
9. Rojjanasrirat W, Rice J. Evidence-Based Practice Knowledge, Attitudes and Practice of Online Graduate Nursing Students. Nurse Educ Today [Internet]. 2017;53:48–53. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2017.04.005>
10. Iradukunda F, Mayers PM. Rwandan nursing students' knowledge, attitudes and application of evidence-based practice. Curationis. 2020;43(1):1–7.
11. Belowska J, Panczyk M, Zarzeka A, Gotlib J. Knowledge and attitudes of nursing students towards evidence-based medicine and evidence-based nursing practice. Pol J Public Heal. 2015;125(4):201–4.
12. Zhou F, Hao Y, Guo H, Liu H. Attitude , Knowledge

- ,and Practice on Evidence-Based Nursing among Registered Nurses in Traditional Chinese Medicine Hospitals : A Multiple Center Cross-Sectional Survey in China. *Evidence-based Complement Altern Med*. 2016;1–8.
13. Ritchie KC, Snelgrove-clark E, Lynn A. The 23-item Evidence Based Practice-Knowledge Attitudes and Practices (23-item EBP-KAP) Survey : Initial Validation among Health Professional Students. *Heal Prof Educ [Internet]*. 2019;5:152–62. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.hpe.2018.09.004>
  14. Brown CE, Chae S, Stichler JF, Fields W. Predictors of knowledge , attitudes, use and future use of evidence-based practice among baccalaureate nursing students at two universities. *Nurse Educ Today [Internet]*. 2010;30:521–7. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2009.10.021>
  15. Başdaş Ö, Özbey H. Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg*. 2020;17:32–7.
  16. Evcimen H, İşcan Ayyıldız N. Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Hemşireliğe İlişkin Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi. *SDÜ Sağlık Bilim Derg*. 2019;10(2):141–6.
  17. Baltacı N, Tülek Deniz H. Öğrencilerin Araştırmaya Yönelik Kaygıları, Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Durumları ve Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Samsun Sağlık Bilim Derg*. 2019;4(2):60–8.
  18. Erişen MA, Yeşildal M, Akman Dömbekci H. Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Sos ve Beşeri Bilim Araştırma Derg*. 2019;6(44):3682–9.
  19. Kurt E, Zaybak A. Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin farkındalıklarının incelenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg*. 2019;16(4):276–81.
  20. Yılmaz M, Gürler H. Hemşirelerin Kanıta Dayalı Uygulamaya İlişkin Görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Derg*. 2017;25(1):1–12.
  21. Camargo FC, Iwamoto HH, Galvão CM, Pereira G de A, Andrade RB, Masso GC. Competences and Barriers for the Evidence-Based Practice in Nursing: an integrative review. *Rev Bras Enferm*. 2018;71(4):2030–8.
  22. Wahoush O, Banfield L. Information literacy during entry to practice: Information-seeking behaviors in student nurses and recent nurse graduates. *Nurse Educ Today*. 2014;34:208–13.
  23. Brown CE, Kim SC, Stichler JF, Fields W. Predictors of knowledge, attitudes, use and future use of evidence-based practice among baccalaureate nursing students at two universities. *Nurse Educ Today [Internet]*. 2010;30(6):521–7. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2009.10.021>
  24. André B, Aune AG, Brænd JA. Embedding evidence-based practice among nursing undergraduates : Results from a pilot study. *Nurse Educ Pract*. 2016;18:30–5.
  25. Oh EG, Yang YL. Evidence-based nursing education for undergraduate students: A preliminary experimental study. *Nurse Educ Pract [Internet]*. 2019;38:45–51. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.05.010>
  26. Kes D, Öztürk Şahin Ö. Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *Online Türk Sağlık Bilim Derg*. 2019;4(1):68–78.
  27. Cruz JP, Colet PC, Alquwez N, Alqubeilat H, Bashtawi MA, Ahmed EA, et al. Evidence-Based Practice Beliefs and Implementation among the Nursing Bridge Program Students of a Saudi University. *Int J Health Sci (Qassim)*. 2016;10(3):405–14.